

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
 INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“;
 TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
 Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

The Empire Typewriter

: A. E. LEO, :

No. I fl. 180.-

No. II fl. 225.-

Beeklaan 279

Den Haag.

INHOUD: Rede, uitgesproken bij de opening van de 15de Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging „Oost en West“, door haren voorzitter, den heer C. R. Bakhuizen van den Brink. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost en West-Ind. Litteratuur-overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officiële Berichten.

Reeds den 24en April d.a.v. kwam de Commissie met haar arbeid gereed, waarna overeengekomen werd, om een algemeene samenkomst te beleggen, ten einde de ontworpen statuten te onderwerpen aan de beoordeeling van

Bosscher, die ondanks hare wankelende gezondheid, welke haar belet hier tegenwoordig te zijn, onverzwakt blijft in hare liefde voor alles wat betrekking tot Indië heeft, en

REDE,

uitgesproken bij de opening van de 15de Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging „Oost en West“ door haren Voorzitter, den heer C. R. Bakhuizen van den Brink.

Dames en Heeren!

Ik heet u hartelijk welkom op deze, onze 15e jaarlijksche algemeene vergadering. Den 3en Mei van dit jaar toch was het 15 jaar geleden, dat de Vereeniging „Oost en West“ tot stand kwam. Bij het einde van dit derde lustrium kan het u belang inboezemen, te vernemen, een enkele uwer nog in herinnering te zien gebracht de geschiedenis van de oprichting onzer vereeniging. Verzoekt mij, daartoe een bladzijde voor te lezen uit haar eerste jaarverslag:

In het begin van het jaar 1899 werd in het Haagsche „Vaderland“ een ingezonden stuk opgenomen van „een vriend van Indië“, waarbij deze de dames, die in de Indië afdeelingen der Tentoonstelling van Vrouwenarbeid den grondslag hadden gelegd tot zooveel goeds in het belang van Nederland's Overzeesche bezittingen, opriep tot blijvende samenwerking. Aan allen, die met hem instemden, werd verzoekt om door een korte mededeeling aan het bureau van „Het Vaderland“ daarvan te doen blijken. Van de deelneming zou het doen van verdere voorstellen afhangen.

Van den „vriend van Indië“ en zijne voornemens vernam men echter niets meer en op eene vraag van onze tegenwoordige presidente*, die tot de eersten en blijkbaar tot de weinigen had behoord, die van hare instemming deden blijken, gaf hij te kennen, dat hij te weinig bijvalsbetuyging ontvangen had, om aan zijn plan uitvoering te geven.

Het was nu Mevrouw N. van Zuylen-Tromp, die eene poging deed om „Samenwerking in het belang van Indië“ te beproeven. Onder dit opschrift noodigde zij in een ingezonden artikel in de Haagsche dagbladen, alle mannen en vrouwen uit, die belang stelden in onze Oost en West, om, voortbouwend op hetgeen in de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid was geschied, langs theoretischen weg door propaganda bij het geheele volk, en door bevordering van de Indische Nijverheid en de Kunstnijverheid, de belangen van onze overzeesche bezittingen en hare bewoners te bevorderen.

Velen gaven toen te kennen, dat zij met dat doel instemden. Op eene eerste bijeenkomst, den 18en April 1899, ten huize van Mevrouw van Zuylen, werd door een veertigtal dames en heeren de wenschelijkheid uitgesproken, om de Vereeniging tot stand te brengen, die de bevordering van de verschillende belangen der Indiërs, zoowel hier in Nederland, als in Indië zelf, waaronder die van alle inwoners natuurlijk niet te vergeten, ten doel zou hebben. Aan de gastvrouw werden drie dames (mevrouw van Berkum, Mevrouw Ten Bosch-Bosscher en mevrouw Tersteeg-Pronk) en drie heeren (Blok, Bijl en Gonggrijp) toegevoegd, om met haar in statuten en reglementen het doel der aanstaande Vereeniging te omschrijven en de middelen aan te geven, die zij tot bereiking van dat doel zou kunnen aanwenden.

allen, die ook als gevolg eener nieuwe oproeping van hunne belangstelling zouden doen blijken. Deze vergadering had plaats den 3en Mei 1899 in het gebouw Diligentia. Zij werd door een vijftigtal dames en heeren bijgewoond, die formeel tot de oprichting der vereeniging besloten, haar den naam gaven van „Oost en West“, en na eenige wijziging de ontworpen statuten vaststelden.

Het Comité werd met algemeene stemmen als voorloopig bestuur benoemd met mevrouw van Zuylen als presidente, en den heer Blok als secretaris. Ook werd al dadelijk als eerste correspondent der vereeniging buiten Den Haag Mevrouw P. Brondgoest uit Utrecht aangewezen.

De eerste arbeid van het voorloopig bestuur was propaganda te maken en in de tweede algemeene vergadering, den 13en Juni 1899 gehouden, kon er op gewezen worden, dat reeds bijna twee-honderd personen lid of donateur der vereeniging geworden waren met eene gezamenlijke contributie van p.m. f 400.

Correspondenten waren opgetreden te Amsterdam, Leiden, Apeldoorn, Utrecht, Nijmegen en Breda.

Het verslag van het eerste levensjaar eindigt met een woord van dank voor de ondervonden blijken van sympathie, maar toch met een verklaring van onvoldaanheid in de eerste plaats ten aanzien van de velen, die de Indië kennende, en wetende dat er voor die gewesten nog zooveel te doen viel, zich niet tot toetreding hadden aangemeld.

En wat hebben wij in de afgelopen 15 jaren bereikt? Laat mij eerst dankbaar vermelden, dat van de oprichters mevrouw van Zuylen (Mevrouw van Beresteyn), jarenlang onze eerste presidente, als voorzitter der nijverheidscommissie naast de N. V. Boeatan en als redactrice van het Koloniaal Weekblad, de heer Blok als ijverig medewerker aan het Weekblad, nog altijd krachtige steunpilaren van onze vereeniging zijn, evenals Mevrouw ten Bosch-

15DE JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING DER VEREENIGING „OOST EN WEST“, GEHOUDEN OP 11 JULI 1914 TE 'S-GRAVENHAGE.

de ziel gebleven is van onze afdeling 's-Gravenhage.

Het aantal leden is van 200 geklommen tot ruim 2500, de gezamenlijke contributie van f 400 tot bijna f 6000, (waarvan aan de algemeene kas zoowat de helft toevalt). In plaats van 6 correspondenten, waar wij mede begonnen, tellen wij thans in ons land 12 afdeelingen. Het Koloniaal Weekblad gaf zijn eerste nummer uit den 21sten Maart 1901, ondanks er van verschillende zijden waarschuwend op gewezen was, dat een Indisch orgaan, hier te lande uitgegeven, geen kans had op een lang bestaan, wat met voorbeelden werd gestaafd. Hoe anders kan men nu spreken, zich beroepende op voorbeelden, waarvan een door ons blad zelf gegeven wordt, dat nu ook reeds 13 jaar bestaat en in betekenis toeneemt.

Een en anker getuigt van leven, hoewel niet zooals de oprichters zich dat hadden voorgesteld, toen zij een oproeping deden tot alle Nederlanders zoowel in Europa, als in de overzeesche bezittingen, om zich bij „Oost en West“ aan te sluiten en dit, zoo zeiden wij, niet alleen met het oog op den financieelen steun, maar het meest voor de zedelijke kracht, die zulk een algemeene sympathie verschaffen zou. Maar — is het goed alleen te vragen naar onzen directen invloed. Ik wil hier de vraag herhalen, welke ik het vorige jaar te Haarlem deed: „Maak ik mij schuldig aan ijdel vertoon, wanneer ik de gedachte koester, dat onze vereeniging „Oost en West“, stil en bescheiden voortwerkende, heeft bijgedragen tot de toenemende belangstelling in Indië, dat zij zich als de moeder mag beschouwen van de gedachte, die ten grondslag ligt, aan de vele nuttige vereenigingen, welke in het belang van Indië in de laatste jaren zijn ontstaan?“

Dat is zeker, dat na de oprichting aan de vereeniging „Oost en West“ de belangstelling voor Indië en den Inlander zich bij het Nederlandsche volk zeer heeft uitge-

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hofl. van H. M. de Kon.-Moeder

breid. Begint men niet in toonaangevende kringen luid te spreken van de behoefte om op de scholen de jeugd meer te doen kennen van onze Indische bezittingen, van onze mede-onderdanen van overzee? Is van die belangstelling dezer dagen niet het sprekend bewijs geleverd door de instemming, waarmede door het gansche land begroet is de oproeping van de hier ter stede gevestigde vereeniging van de ambtenaren bij het Binnenlandsche bestuur in N.-I., om, naast den milden Regeeringssteun, van particuliere zijde een offer te brengen als hartelijk blijk van deelneming in de afgrijpselijke ramp, waardoor een deel van Java's bevolking zoo wreed getroffen wordt?

Aller oog is voorts gericht op de beweging in de Inlandsche maatschappij, voortkomend uit verhoogd zelfbewustzijn, uit een drang naar hoogere ontwikkeling. Aan dat streven heeft „Oost en West” steeds de helpende hand gereikt, in 't bijzonder door hare nijverheids- en studiecommissiën. Wij hebben niet anders gezocht dan den band tusschen Nederland en zijn overzeesche bezittingen te versterken door langs ethischen weg werkzaam te zijn in het belang van Indië en zijne bevolking, aan welke wij door de historie en meer en meer door banden van vriendschap en bloedverwantschap ons verbonden gevoelen. Wij hebben — en als wij letten op de teekenen van onzen tijd — niet tevergeefs gewerkt aan het oorspronkelijk programma, dat, almede in het eerste jaarverslag, aldus is weergegeven:

„Wat wij willen is in de eerste plaats grootere en meer praktische belangstelling van Nederland en van iederen Nederlander in de overzeesche bezittingen en als een gevolg daarvan betere geestelijke ontwikkeling en verheffing der bewoners van Oost- en West-Indië”.

Voor dat doel is en wordt de medewerking gevraagd van alle goede vaderlanders, die Indië moeten achten en liefhebben. Bedoelingen van politieke of godsdienstigen aard zijn ons ten eenenmale vreemd, en daarom moest het ons verbazen, bij de behandeling van het ontwerp der suppletore begroting, waarop de Minister van Koloniën ten behoeve van ons Arbeids- en Informatiebureau een subsidie van f 10.000 had gebracht, de klacht te hooren, dat ons hoofdbestuur uitsluitend uit personen van links zou bestaan. Die klacht zou als een reclame kunnen gelden voor onze vereeniging, als een aanwijzing van haren invloed, maar wij werpen dat reclamemiddel ver van ons af. Men zij gerust — politieke invloed willen wij niet, wij zijn noch rechtsch noch linksch, neen, wij willen met onze beide handen den Inlander tegemoet komen in zijn streven naar meer welvaart en geestelijke ontwikkeling.

Wij zouden er voor willen waken, dat bij het goede zaad, dat uit Europa op Indischen bodem wordt overgebracht, niet ook het onkruid wast, dat onze samenleving hier verpest, godsdiensttwisten en politiek partij-geharerwar! De teekenaar, die op zich nam, om een ontwerp te leveren voor een plaat, die op de Semarangse tentoonstelling de aandacht op onze vereeniging zal moeten vestigen, drukt onze bedoeling juist uit met de afbeelding van de Nederlandsche maagd, een Inlander aan de hand leidende door de poort, het zinnebeeld van verouderde denkbeelden, en hem wijzende naar het licht der rijzende zon.

Laat ons in het nieuw ingetreden lustrum blijven streven naar de bevestiging van het Grootere Nederland, door onbaatzuchtig, uit zuivere menschenliefde alleen, te arbeiden aan het gemeenschappelijk belang, de welvaart, het geluk van allen, over wie de Nederlandsche vlag beschermend hare breede banen ontplooit! Onze dagen gaan snel. Hoe zullen wij staan bij het einde van het vierde lustrum? Laten we ons niet behoeven te schamen! In dit vertrouwen open ik deze vergadering.

Uit de O. I. Mail.

De Gezondheidstoestand.

Het „Soer. Nwsbld.” meldt, dat de malaria zich in Sidoardjo en in Probolinga sterk uitbreidt.

De sterftecijfers bedragen respectievelijk 8 en 10 pct. In de onderdistricten Ponokawan en Wonoajoe waren half Juni j.l. 2600 personen ziek.

Reeds werden 300.000 kinine-tabletten verstrekt, terwijl dadelijk nog 500.000 tabletten werden bijbesteld.

Een geneeskundig inspecteur vertrok derwaarts. Ook in de desas, zuidelijk van Soerabaja, komen veel gevallen voor van malaria.

In de desa Siangan Beli zijn van 4—11 Juni 13 cholera-gevallen voorgekomen, waarvan 9 doodlijk.

Ter bestrijding der pest zou half Juni j.l. worden begonnen met de ontzweving van 3800 huizen in de pest-desas Menganti, Karangpilang en Kedamenean.

Naar „De Javabode” vernam, zal binnenkort in de eerste plaats onder de beheerders van cultuurondernemingen vanwege den geneeskundigen dienst verspreid worden eene brochure getiteld „Maatregelen ter voorkoming van pest”, waarin uitvoerige mededeelingen zullen voorkomen omtrent den bouw van woningen enz.

Een nieuw Laboratorium.

Bij 's lands Plantentuin te Buitenzorg zal een physiologisch therapeutisch laboratorium worden opgericht.

Een nieuwe School.

Te Medan zal een Europeesche lagere school der 1ste klasse met zes leslokalen worden gebouwd, waarvan de kosten geraamd zijn op ruim f 52000.

Ambachtsonderwijs.

De krachtiger actie in den laatsten tijd door de regering aan den dag gelegd ten aanzien van de bevordering van het ambachts- en nijverheidsonderwijs voor inlanders zal uiting vinden in de aanstelling van een inspecteur voor dat onderwijs, die aan den directeur van landbouw en nijverheid zal worden toegevoegd.

Zooals bekend is, bestaan er op de drie hoofdplaatsen van Java gouvernements-ambachtsscholen, die opgericht zijn te Batavia en Soerabaja op 1 December 1909 en te Semarang op 1 October 1910. Bovendien worden op verschillende plaatsen particuliere ambachts-, handwerks- en soortgelijke scholen aangetroffen, waarvan sommige vrij belangrijke subsidies van gouvernementswege genieten.

Ongeveer een drietal jaren geleden is de chef der Banka tinwinning gemachtigd telken jaar een bepaald aantal inlandsche of met dezen gelijkgestelde jongelieden eene tegemoetkoming toe te kennen in de kosten van opleiding bij de ambachtsscholen, mits dezen zich verbinden na het doorlopen der school bij het tinbedrijf in dienst te treden.

Voor de leerlingen van de ambachtsschool voor inlanders in de benedenstad alhier, w.o. veel zieken voorkomen, zullen gelden beschikbaar worden gesteld voor hunne voeding en transportkosten.

Verder is door den directeur van landbouw het plan aanhangig gemaakt in het volgend jaar nog een drietal nieuwe ambachtsscholen in het binnenland van Java op te richten.

Bevordering van de visscherij.

„De Javabode” vermeldt, dat de tegenwoordige directeur van landbouw, nijverheid en handel naast de bevordering van het landbouwbedrijf ook zijn schouders gezet heeft onder de betere verzorging van het zoo lang verwaarloosde visscherijbedrijf.

Vóór alles is de heer Lovink er op bedacht om deskundig technisch personeel op te leiden, dat aan de inlandsche visschers de noodige voorlichting kan verschaffen. Overeenkomstig het door hem aanbevolen denkbeeld is in beginsel besloten in Nederland een zestal personen in opleiding te nemen, waarbij men o.a. het oog gevestigd heeft op leerlingen van de zeevaartschool te Amsterdam, die in Europa de verschillende wijzen waarop het visscherijbedrijf aldaar gedreven wordt, zullen bestudeeren en vervolgens hier te lande bij de afdeling visscherij van het departement werkzaam zullen worden gesteld.

Wellicht zal het t.z.t. er toe komen, dat de opgeleide technische ambtenaren aan het hoofd zullen worden gesteld van scholen waaraan uitsluitend onderwijs in visscherij-aangelegenheden zal worden gegeven in denzelfden trant als thans reeds op verschillende plaatsen landbouwonderwijs wordt gegeven.

Veel animo.

Het klein-ambtenaars-examen, dat met de vacantie te Magelang wordt afgenomen, zal met twee examinatoren worden versterkt, daar zich 110 candidaten hebben aangemeld.

Schade.

Tengevolge van de aanhoudende regens in de binnenlanden in het begin van Juni j.l. bezit het suikerriet weinig sappen, waardoor de meeste fabrieken van tijd tot tijd moeten stoppen. Daardoor is de suikerafvoer aan het dalen, wat een slag is voor de S.S., die in Mei 1914 voor f 48000 minder vervoerde dan in hetzelfde tijdvak van het vorig jaar.

De Koloniale Tentoonstelling.

Het is thans definitief, dat de landvoogd op 13 Augustus de tentoonstelling opent.

Een natuurverschijnsel.

Het 1ste bataljon te Magelang, dat in den nacht van 17 Juni j.l. een marsch maakte, heeft kunnen genieten van een zeldzaam natuurverschijnsel — zoo melden de Ind. bladen.

Een helder lichtende meteorsteen n.l. sloeg in de buurt van kampong Pajaman in de sawah.

Het „ding” liet een regen van vonken achter zich. Het moet een zeer interessante aanblik geweest zijn.

Suriname.

De gouverneur heeft bij de Koloniale Staten ingediend eene verordening tot bestrijding van ziekten in de kokospalmen. Van gouvernementswege worden reeds sedert eenigen tijd maatregelen genomen ter bestrijding van de „hartrotziekte” in de kokospalmen te Coronie en te Nickerie, maar meer afdoende maatregelen zijn noodig gebleken om de kokoscultuur, die voor Suriname van niet te onderschatten beteekenis is, voor ondergang te

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

C. J. WEGENAAR, ARTS.

Inwendige en Tropische Ziekten.

Spreekuur 1—2 uur 's nam.

Verhulststraat 47. :: Den Haag.

TELEFOON 205.

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat voor
: Uitzetten : Dames
Indische Uitrustingen : en Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

Middelbare School v. Handel en Administratie, LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

Schill & Capadose
Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.
SAFE-DEPOSIT.
OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.
DEPOSITO'S, PROLONGATIES.
CHANGE.
ASSURANTIE. LEVENSVERZEKERING.

behoeden. In Coronie en Nickerie, speciaal in Coronie, is de bevolking in 't algemeen er van overtuigd dat tijdig

schijnt, daar de Balata Compagnie Suriname ongeveer de dubbele oppervlakte in concessie heeft van wat de andere

DE AANKOMST VAN PRINS HENDRIK TE KOPENHAGEN.

verwijderen van zieke boomen gewenscht is. De verordening sluit zich dus aan bij hetgeen in de bevolking leeft, want dat mag verwacht worden, dat deze overheidsbemoening begrepen zal worden. Op het oogenblik is de toestand intusschen deels, dat de goedwilligen lijden onder de natuurgeweldigheden der onwilligen en onverschilligen, wier door hartrotziekte aangetaste palmen een haard van infectie vormen voor de aanplantingen der omwonenden. Wij juichen deze soort van bestuursbemoening zeer toe en vragen daarom: waar blijft de verordening, die het verspreiden van muskieten verbiedt? Een heksenwerk is het ontwerp van zoo'n verordening niet, als men maar bij onze Engelsche burenen in de leer wil gaan. Al kan men niet zoover brengen dat men den laatsten muskiet ziet verdwijnen, dan is dit geen reden om geen poging te wagen om de muskietenplaag met haar heillooze gevolgen voor den gezondheidstoestand te bestrijden. Men zou er toe komen te wenschen dat de Amerikanen Paramaribo een beurt gaven zooals Vera Cruz er een gehad heeft. Wie geeft aan Carnegie een wenk om in deze richting zijn geld aan te wenden en elke stad in de tropen, die den strijd tegen ziekten wil aanbinden, te hulp te komen, al zouden daardoor eenige bibliotheken minder over de Vereenigde Staten verspreid worden?

* * *

In „De West” van 19 Juni eene bespreking van de door den Gouverneur ingediende balata-verordening. Het blad heeft aan verschillende groot- en klein-industrieelen om voorlichting gevraagd.

„Onze eindindruk, na gepleegd overleg met verschillende belanghebbenden is — aldus het blad — dat het ingediend ontwerp op goede grondslagen berust en veel zal kunnen bijdragen om bestaande misstanden in het bedrijf weg te nemen.

Het spreekt vanzelf, dat het ontwerp niet volmaakt is. Niemand zal zoo iets verwachten. In enkele onderdeelen — speciaal ten aanzien van het kleinbedrijf — zal noodzakelijk wijziging moeten worden gebracht. Maar men mag verwachten, dat het bestuur tot nader overleg bereid zal zijn. En ook de overgangsbepalingen — die tot nog al luide klachten aanleiding hebben gegeven — zullen waarschijnlijk op zeer eenvoudige wijze aannemelijk kunnen worden gemaakt voor alle belanghebbende partijen.

Aan het slot van het artikel schrijft het blad: „De overgangsbepalingen zijn ontworpen op een theoretisch volkomen billijken grondslag.

In Juli 1912 is bepaald, dat alle nieuwe concessiën die verleend werden, zouden vervallen wanneer de nieuwe wetgeving op het balatabedrijf in werking zou treden. Dat geschiedde om den overgang van de oude naar de nieuwe regeling gemakkelijker te maken. Men zou dan bij den overgang alleen rekening behoeven te houden met de concessiën vóór 12 Juli 1912 verleend, omdat die waren verleend met de kans op onbepaalde verlenging.

Voor deze oude concessiën zijn zekere voorkeurrechten in het thans aanhangig ontwerp opgenomen. Men is daarbij uitgegaan van de bedoeling, dat ondernemingen die jaren achtereen in dezelfde streken een stabiel bedrijf gevestigd hebben, zooveel mogelijk in de gelegenheid gebied moeten worden in die streken gevestigd te blijven. Die regeling is, als gezegd, volkomen billijk uit een theoretisch oogpunt.

De praktische toepassing zou echter tot ongewenschte consequenties hebben geleid, daar het bleek, dat alleen de Balata Compagnie Suriname voorkeurrecht kon doen gelden op een vijftal blokperceelen, terwijl de andere ondernemingen niet voldoende „oude concessiën” hebben om voorkeurrecht op eenig blok te doen gelden. Nu is die uitslag niet zoo vreemd als het oppervlakkig

ondernemingen te zamen bezitten, zoodat elke billijke overgangsregeling noodwendig een zeker overwicht aan die maatschappij zal moeten geven.

Maar uit een praktisch oogpunt, is het zeker billijk als er naar gestreefd wordt, om ook de andere ondernemingen — die niet voldoende oude concessiën hebben om een formeel voorkeurrecht te kunnen doen gelden — zooveel mogelijk ook in het bezit te laten van hun voornaamste centra van vestiging, waarin zij kapitaal hebben vastgelegd.

Bij de verspreide ligging van de concessiën der verschillende ondernemingen, wordt de overgangsregeling een kwestie van geven en nemen. En terecht heeft daarom het bestuur (door vergunning te geven tot onderlinge overdracht van concessiën) de gelegenheid open gelaten aan belanghebbenden om door onderling overleg een regeling te treffen voor de verdeling der blokken waarop men gezamenlijk aanspraak kan doen gelden. Inderdaad is dit een kiesche aangelegenheid, die het best door onderling overleg van partijen wordt opgelost, bij welk overleg partijen rekening zullen houden met het gemeenschappelijk belang dat men heeft bij het tot stand komen der nieuwe bedrijfsregeling. De toestand is hier en daar nogal gecompliceerd, waar bijvoorbeeld verschillende belanghebbenden in éénzelfde blok concessiën hebben die geen van hen gaarne wil prijs geven. In zoo'n geval zal mischien — bij wijze van overgangsmaatregel — de onderverdeling van een enkel blok noodzakelijk zijn. Met eenigen goeden wil, zal echter een voor alle partijen bevredigende regeling vermoedelijk wel mogelijk zijn.

* * *

Uit „De West” van 12 Juni:

„Vooruitgang. Het dorp Gansee, het grootste christelijke Boschnegerdorp in de kolonie, doet van zich spreken ook als centrum van vereenigingsleven. Er is daar opgericht: Een Christelijke Jongemannen Vereeniging, geheel geschoeid op de leer van de Christelijke Jongelingsvereeniging te Paramaribo, wat betreft statuten en reglement. Alleen zal de Gansee-vereeniging haar veld van werkzaamheid nog eenigszins uitbreiden, door de gelegenheid te openen voor hare leden tot het verkrijgen van onderwijs.

Het initiatief is genomen door den heer F. Gaander, evangelist der Ev. Broedergemeente en onderwijzer op Gansee. De oprichting op 21 Mei werd o.a. bijgewoond door de zendelingen Schutz, Weiss, Schelts en Hasewinkel. De vereeniging telt ongeveer 50 leden.

De heer Weiss gaf aan de vereeniging den naam: „God is mijn lied”.

Het enthousiasme onder de leden is groot. Hopen wij, dat het vereenigingsleven onder de Boschnegers duurzaam blijke te zijn.

Men moet niet gering denken van Gansee. Het plaatsje telt ongeveer 500 vaste inwoners, waarbij soms honderden trekvogels uit de balata-industrie zich tijdelijk voegen.

Onlangs zijn er de eerste naambordjes van straten aangebracht. Die bordjes waren een geschenk van den gouverneur. De aldus gemerkte wegen zijn: Voullairestraat en Koninginneplein. Voorheen was er reeds een Keizerstraat, Combé, Wanica, Beekhuizen en Witte Buiten, doch die wachten nog op den officieelen doop.

De handel tracht zich ook een plaats op Gansee te veroveren. Er is reeds één winkel, en er zijn reeds aanvragen voor meerdere.

Wij zouden in overweging geven de straten, liever dan met de nietszeggende namen Keizerstraat, enz. te noemen met de namen van de zendelingen, die op Gansee gearbeid hebben, velen ten koste van hun leven.

* * *

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, 13.50, 14.- 14.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

GESCHER & KEMPER

TAPIJTHANDEL
EN COMPLETE
MEUBILEERING

ROTTERDAM
BREDA

AMSTERDAM
ARHHEM

VLAMINGSTR: 22. DEN HAAG

Instituut „ALPINA”

GERSAU aan het Vierwaldstättermeer.

ONDERRICHT in alle Moderne Talen, zoowel elementaire als hoofdvakken.

VOORBEREIDING voor Universiteit, Politechnicum, Handel en Landbouwkunde.

HEERLIJKE LIGGING, gezond Alpenklimaat. Zeer geschikt voor herstel van zwakke schoolkinderen, of voor diegenen, welke hunne vacantie in Zwitserland willen doorbrengen

MATIGE PRIJZEN. Prima referentiën. Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Directeur: PROF. VAN WIJK.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.

Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.

Spreekuur: Dinsdag 2-3 uur.

Directie: W. H. BIK.
J. VAANDRAGER.

De Crème „Non Plus Ultra”

maakt 'n gewonen baard in 'n 1/2 à 1 min., den zwaarsten baard in 1 1/2 à 2 min. zacht, door het gewoon met een kwast op het gezicht te smeren, zonder water. Bizar aan te bevelen voor een gevoelige huid. Chemisch zuiver en onschadelijk.

Na ontvangst van postwissel à f 0.45 of onder rembours, zenden we U franco een fijn gedecoreerde groote doos.

Fabrikanten **WIJTSMA & DE MAN, den Helder**
Handelaars vraagt prijsopgaaf voor engros en detail

Tel. H. 311. **OESTER SALON** Tel. H. 311.

F. HOEK.

PLEIN 15. DEN HAAG.

Speciaal-adres in: Oesters, Kreeften, Caviaar, enz.

Versche Zee- en Riviervisch.

Het verslag over 1913 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo bevat verschillende interessante statistieken, van belang voor de beoordeeling van den economischen toestand der kolonie.

Wij ontleenen daaraan de volgende staten van den in- en den uitvoer:

LANDEN.	1901—1904 gemiddeld.	1905—1908 gemiddeld.	1909—1912 gemiddeld.	1913.
Nederland	f 3.633086	f 3.978848	f 4.420166	f 3.982553
Groot-Brittannië	" 703935	" 238004	" 121196	" 195569
Ver. St. Noord-Amerika	" 1.380328	" 1.515136	" 1.857319	" 1.665363
Frankrijk	" 28269	" 16725	" 22322	" 17854
Demerara	" 385468	" 535823	" 830209	" 1.031931
Barbados	" 37993	" 11476	" 13458	" 28878
Fransch-Guyana	" 469938	" 315009	" 252678	" 169045
Curaçao	" 18851	" 15933	" 18291	" 3705
Trinidad	" 16592	" 7912	" 6882	" 17685
Diverse plaatsen	" 76051	" 57868	" 65234	" 97737
Totaal	f 6.741511	f 6.692734	f 7.602070	f 7.113420

ARTIKELN.	Hoeveel- heden.	1901—1904 gemiddeld.	1905—1908 gemiddeld.	1909—1912 gemiddeld.	1913.
Suiker (te product)	K.G.	7,987647	8,718828	9,295063	9,858498
" (naproduct)	"	936183	983371	820198	849822
Rum en Dram 50 pCt	E.	675994	566863	653618	982580
Cacao	K.G.	2,149342	1,621481	1,624837	1,528379
Koffie	"	1,90857	1,31358	1,68325	2,06578
Gond	G.	698430	1,115987	955149	856768
Balata	K.G.	297388	329085	848495	1,185932
Bacoven (versche)	bossen	—	54886	475423	136869
" (gedroogde)	K.G.	—	15288	46883	113094
Hout (O of □)	M3.	1517	2051	2300	3987
" (letter)	K.G.	38265	102814	146310	112486

* * *

Naar „de West" meldt, is de Imataka den 23sten Juni naar Rotterdam vertrokken met de achtste bacovenver- scheping, bestaande uit 24.616 bossen als volgt verdeeld: 2269 9 hds., 4631 8 hds., 11.873 7 hds., 5843 6 hds. Totaal 24.616 bossen. Afgekeurd 3457.

Curaçao.

Uit de officieele berichten van de ons bereikt hebbende bladen bleek ons dat de quarantaine maatregelen tegen schepen uit Columbia komende, te Willemstad zijn ingetrokken; met genoegen maken we hiervan melding omdat er uit blijkt dat de vrees voor besmetting van onze kolonie met pest geheel schijnt geweken te zijn.

* * *

Als een bespotting op den tragen gang der werkzaamheden ter verbreding van den havenmond van Curaçao, scheen ons het berichtje, voorkomende in de „Amigo" van 6 Juni j.l.:

„De Havenwerken.

Dinsdag zagen we op het vlot in den mond van de haven een duikerskist montereen. De helm blonk als zilver, het geheele toestel schijnt nieuw. Ook zagen we tot onze groote voldoening, dat nog een tweede militair de kunst van duiken verstaat. We beschikken derhalve over 4 duikers, 2 Hollandsche militairen en 2 Venezolanen.

Er is herhaaldelijk geschoten deze week, maar de baggermachine heeft maar een enkelen dag geproefbaggerd en ligt nu weer aan den overkant zand en slik te rapen".

Inmiddels vermelden we tevens gaarne, dat we in meerdere plaatselijke bladen lezen, dat het op Dinsdag 14 Juni j.l. te Willemstad aangekomen Engelsche s.s. „Saint Ninian" de eerste boot is van de „Seeberg Steamship Line", die Curaçao in haar vaarplan heeft opgenomen en waarvan de booten tweemaal 's maands de haven zullen aandoen. De boot bracht een lading maïsmeel en mais (1500 zakken), artikelen, die op de Cur. markt schaarsch waren.

In verband met 't geen van gouvernementswege gedaan wordt ter bevordering van de scheepvaart, meenen we ons de vrijheid te mogen veroorloven te wijzen op de omstandigheid, dat we bij de desbetreffende begrotings-voorstellen tot ons leedwezen gemist hebben een verhoogd crediet voor den loodsdiens. Hoeveel verbetering de ingang van den havenmond ook moge ondergaan, het zal bij de beslissing van elken kapitein van een groot schip of hij de Curaçaosche haven, tot het innemen van kolen en water, al dan niet zal aandoen, van overwegend belang zijn of hij zal kunnen beschikken over de diensten van een allerbekwaamsten loods, die met kennis en beslisheid ten allen tijde zal kunnen optreden om schepen veilig binnen te brengen en in wien de kapiteins van de groote scheepvaart een onbeperkt vertrouwen kunnen stellen; en nu meenen we dat voor dergelijke krachten die het moeilijke vak van loods grondig hebben geleerd en afdoende bewijzen van bekwaamheid, opgedaan in de praktijk van het vak, in groote en drukbevaren havens, hebben afgelegd, niet zullen zijn te vinden om voor het bestaande loodsstrakement zich beschikbaar te stellen voor den dienst te Curaçao.

* * *

Uit het eerste jaarverslag van de Mijnmaatschappij „Curaçao" halen wij het volgende aan:

„De arbeid gedurende het afgelopen jaar gedaan, heeft noodzakelijkerwijs grootendeels bestaan in het nemen van voorbereidende maatregelen om tot eene loonnende exploitatie te geraken. In dit opzicht blijft ook

zelfs thans nog veel te doen, en het is niet te verwachten, dat vóór de helft van 1915 het uitdiepen van de haven, hetwelk noodig bleek ten einde grotere schepen in staat te stellen binnen te loopen, gereed zal zijn, of dat alle machines, welke wij voor een bewerking der phosphaatmijn op voordeelige grondslag noodzakelijk achten, op Curaçao aanwezig en in werking zullen zijn.

Gedurende het afgelopen jaar werd een aanvang gemaakt met de verschepingen van phosphaat; de uitgaven zoowel uit hoofde van deze verschepingen als van de voorbereiding voor meer intensieve exploitatie in volgende jaren en de onkosten aan de oprichting der maatschappij verbonden, waren echter van dien omvang, dat de uitkomst over 1913 een verlies van 324.48 aantoonde, verder komt op de balans een schuld aan onze bankiers voor van f 180.550.77.

De tijd der voorbereiding is ook thans nog niet geëindigd en de uitkomsten van het loopende jaar zullen daarvan de sporen eveneens dragen.

Eerst wanneer alle machines zijn opgesteld en de phosphaatverschepingen daardoor tot grooteren omvang kunnen worden opgevoerd, zullen de ruime winsten beginnen te vloeien, die, indien zelfs de tegenwoordige lage prijzen voor het product slechts bestendig blijven, mogen voorzien worden.

De kwaliteit van het tot nu toe uitgevoerde phosphaat beantwoordde geheel aan de daaromtrent gekoesterde verwachtingen; in enkele gevallen echter werden opmerkingen gemaakt ten opzichte van de te groote afmetingen waarin het phosphaat werd afgeleverd; aan dit bezwaar zal worden tegemoet gekomen, zoodra de breekmachines in werking zullen zijn".

Wij teekenen hierbij tevens aan, dat de „Cur. Cri." van 19 Juni j.l. de volgende berichtjes bevatte:

„Het Deutsche s.s. „Henry Horn", groot netto 2317 M3, gezagvoerder K. Völtz, afkomstig van Pernambuco (Brazilië), is den 5den dezer te Newport (Fuikbaai) alhier aangekomen, heeft aldaar eene lading van 1.899.920 K.G. phosphazure kalk ingenomen en is den 12den d. a.v. — na in de haven van Willemstad te hebben gebunkerd — met bestemming naar Stettin vertrokken."

„Ook het Deutsche s.s. „Imhard Horn", groot netto 5651 M3, gezagvoerder A. Stau, mede afkomstig van Pernambuco, is te Newport alhier aangekomen op 12 dezer, heeft aldaar eene lading van 2.311.400 K.G. phosphazure kalk ingenomen en is den 18den d. a. v. — na in de haven van Willemstad te hebben gebunkerd, — vertrokken met dezelfde bestemming als eerstgenoemde boot."

* * *

Een lang gekoesterde wensch van vele ingezetenen van Curaçao schijnt in vervulling te zullen gaan. Wij lezen in de plaatselijke bladen, dat van particuliere zijde tot het daarstellen van een nieuw schouwburggebouw een bedrag van f 22000 reeds is bijeengebracht en de verwachting mocht gekoesterd worden het alsnog ontbrekende door steun van elders en door het houden van een loterij bijeen te krijgen. De commissie, die met zoo goeden uitslag hiertoe aan het werk is, staat onder leiding van den heer H. H. R. Chapman, die zich ten opzichte van menige zaak, het algemeen belang betreffende, reeds voor Curaçao zeer verdienstelijk maakte.

* * *

Wij meenen onze lezers, die in onze W.-Ind. Koloniën belang stellen, geen ondiens te doen, door ze, voor zoo- veel nodig, opmerkzaam te maken op de uitgifte van twee belangrijke werken. Het eene betreft uitsluitend de kolonie Curaçao; het is een uitgave van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, nam. de „Flora voor de Nederl. West-Indische Eilanden, door Dr. I. Boldingh, uitgegeven door het Van Eeden-fonds." Het groote nut dezer uitgave moge blijken uit het aanhalen van de volgende woorden uit de voorrede van den schrijver:

„Het doel dezer Flora is het vinden van de wetenschappelijke namen der planten, welke op de Nederlandsche West-Indische Eilanden in het wild, of gekweekt voorkomen, voor niet-botanici mogelijk te maken en voor botanici gemakkelijker dan het tot nu toe was".

Het tweede werk, dat in een sedert lang gevoelde leemte belooft te zullen voorzien, is de uitgifte van de eerste aflevering van de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië, die wordt uitgegeven bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage, onder redactie van Dr. H. D. Benjamins, oud-inspecteur van het onderwijs in Suriname en Joh. F. Snelleman, Directeur van het Ethnologisch en Maritiem Museum te Rotterdam.

* * *

Blijkens het hiervolgende uitknipsel, uit een ingezonden stuk in de „Vrijmoedige" van 18 Juni j.l., gaat de strijd die in de koloniën tegen het gouvernement gevoerd wordt ter verkrijging van verbetering van het onderwijs, een nieuwe richting uit; wij lezen daarin:

„Wil men het onderwijs hooger opvoeren in onze kolonie, dan behoeft men aan het onderwijs en aan de onderwijskrachten geen hogere eischen te stellen, noch is het noodig de controle te verscherpen, maar men voere in: leerplicht."

Het eerste deel dezer aanhaling niet voor onze rekening wenschende te nemen, zijn we echter gaarne bereid elke poging tot invoering van leerplicht in de kolonie te steunen, daar ook wij hierin de bevordering van een groot volksbelang zien, dat krachtig kan bijdragen tot vooruitgang en welvaart.

M. F. BETZ,

HORLOGEMAKER. — GOUD- EN ZILVERSMID. — OPTICIEN.
Prins Hendrikstraat 30a - Den Haag. - Tel. 3357.

Het aangewezen adres voor levering van accurate Uurwerken, tevens Reparatie-Inrichting.

GROOTE COLLECTIE REGULATEURS, TRIO-GONG, WESTMINSTER HUF-GONG, ENZ. ENZ.

Verpakking voor Indië.

U spaart uw geld en ergernis

wanneer U van ons een goed horloge betreft.

Een echt zilveren remontoir Zwitsersch zakuurwerk, wettig gekeurd, met 30 uren, antimagn. Ankerwerk, op steenen looppend, precies geregeld en van 3-jarige garantie voorzien, kost slechts

1 st. f 4.60
2 st. f 8.70

Hierbij elegante Heerenketting echt zilver à f 1.50.

Verzending tegen rembours of bij vooruitbetaling.

HOLZER & WOHL, Krakau,

Nr. 64, Oostenrijk.

„INSTITUUT DE REGT".

Internaat: RIJSWIJK (Z.-H.) Externaat
HAAGWEG 17. Telefoon 166. ORANJELAAN 26.

De geheele school, gebouwd in 1909, is ingericht volgens de moderne eischen der hygiëne met centrale verwarming.

De zeer gunstige resultaten der examens leggen getuigenis af van het degelijk onderwijs.

Het onderwijs omvat: Lagere school, H.B.S. met 5-jarigen cursus en Handelsonderwijs.

Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM

Nieuwendijk 184.

DEN HAAG

Veenestraat 15.

HOORN

Groote Noord 9.

LEEUWARDEN

Nieuwe Stad 94.

ONZE GEMAAKTE

HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

Bloemenmagazijn „Corona",

DEN HAAG - Valkenboschlaan 78.

BOUQUETTES, KRANZEN, BLOEMENMANDEN, worden in den kortst mogelijken tijd geleverd tegen billijke prijzen.

Bloembollen en zaden.

TELEPHOON 6478.

Aanbevelend, UEd. Dn. P. HONIGH

Deze zaak heeft GEEN Filialen.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering op het leven

Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned.
Oost-Indië te SOERABAJA.

door onafhankelijke personen ter plaatse een grondig onderzoek te doen instellen. De kosten hieraan besteed, zullen een onpartijdige beslissing mogelijk maken en een regeling ten gevolge kunnen hebben van blijvend en onberekenbaar nut voor de bevolking.

* * *

Met genoegen vermelden we hier nog, dat het denkbeeld om door detachering hier te lande van met verlof aanwezige ambtenaren, den dienst in de kolonie ten goede te doen komen, wederom in toepassing wordt gebracht ten opzichte van den met verlof zich in Nederland bevindenden commandant der politie uit Willemstad, die in de gelegenheid wordt gesteld zich op de hoogte te stellen van den dienst der havenpolitie in onze steden; een kennisgeving van nabij met dezen dienst zal ongetwijfeld bij terugkeer in de kolonie ook den dienst aldaar ten nutte kunnen zijn.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een Reisverhaal.

In een vorig nummer dezer rubriek haalden wij uit de „Pantjaran Warta" een reisverhaal aan van G. (oenawan), hoofdredacteur van dit blad en een der hoofdredacteurs van de „S. I.", naar Palembang en Djambi.

Thans geeft hetzelfde blad een hoofdartikel met het opschrift „Singapore", aanvangende met de woorden: Toen ik aan boord zat van het S.S. „Singaradja", vertelde de kapitein mij, dat te Singapore de cholera was uitgebroken. Vandaar dat de menschen, die uit Singapore naar Djambi vertrekken, op het eiland Samboe moeten worden ingeënt. Reizigers in omgekeerde richting zijn daaraan niet onderworpen. Op 14 Mei 1914 stapte ik te Singapore aan wal. Ik vroeg aan kennissen naar den stand der ziekte; het bleek, dat dit niet zoo erg zorgwekkend was. In een betjak (rikschaw) reed ik de stad door, maar bespeurde niets, dat op cholera geleed. Ik hoorde wel, dat de politie te Singapore streng optrad. Zoodra zich in een huis een ziektegeval voordoe, wordt dit der politie bericht, die onmiddellijk een plaatselijk onderzoek instelt, huis en huisraad ontsmet en den lijder v. z. n. naar het quarantaine eiland, Sekidjang, overbrengt. Alle waterafvoerwegen worden schoon gemaakt. Singapore ziet er zindelijk uit. Niemand mag vuil op de straten wegwerpen. Alle vuilnis wordt per motorkar weggevoerd. Het water wordt langs ijzeren pijpleidingen naar de verdiepingen en hooge huizen gevoerd.

't Was er ontegenzeggelijk zeer warm. Iedereen klaagde over de hitte en beweerd wordt, dat de warmte in Arabië niet zóó groot is als die in Singapore. Velen der broeders kwamen mij opzoeken om kennis te maken. De zoon van den overleden Saïd Mohamad Assagoff, een rijk man, nam mij op 15 Mei j.l. in zijn auto mee, om de stad en hare omstreken te bezichtigen, zoomede de villa van genoemden Assagoff te „Bukit Tunggal", gelegen op een heuvel, een mooi gebouw te midden van een bloeienden tuin. Ook bezocht ik het verbeterhuis voor verwaarloosde kinderen. De lezer vraagt zich wellicht af: wat dit voor een gebouw is? Het Engelsche Gouvernement heeft bij de wet bepaald, dat kinderen, die zich schuldig maken aan diefstal of dobbelen, veroordeeld worden tot detentie in dat huis, voor 5 à 6 jaren. Zij worden gedurende den straf tijd onderwezen in lezen, schrijven en andere vakken. Men overwoog bij de vaststelling van deze wet, dat kinderen die stelen meer kwaad kunnen stichten, dan volwassen menschen, die zich aan dat euvel schuldig maken, vandaar de zware straf. Het Hollandsche gouvernement denkt er anders over: Bij ons mogen kinderen, die een misdrijf of overtreding plegen, niet gestraft worden, omdat zij, zooals het heet, het oordeel des onderscheids nog niet hebben. De lezer oordeele zelf, welke zienswijze de beste is. — Aan den zoon van wijlen Saïd Mohamad Assagoff zeg ik veel dank.

Naar het mij voorkomt, zijn ook onze geloofsgenooten te Singapore doende om hunnen vooruitgang te bevorderen, getuige de vele verenigingen, die men daar opgericht heeft. Een dezer heet: „Perhimpunan Setia Compénie Limited", bedoelende een handelsbond met een kapitaal van 10.000 dollars en 10.000 aandelen à f 2.50. Op verzoek van het bestuur dezer vereniging, hield ik in den avond van 16 Mei j.l. een lezing over de S. I., alhoewel ik te Singapore gekomen was uitsluitend om scheepsgelegenheid af te wachten voor mijne terugreis naar Java en dus niet met het doel daar voor de S. I. propaganda te maken. Mijne hoorders telden ongeveer 60 personen. Na de lezing gaf men mij duidelijk te kennen zeer ingenomen te zijn met het streven der S. I. en men sprak de hoop uit, dat deze met genoemde vereniging te Singapore in nauwe aanraking zoude komen.

Broeder H. Anang, redacteur van het maandblad „Madjalatoel Islam" deelde mij mede, dat de redacteur van het dagblad „Naratja" mij dien avond te zijner verwachting ter bespreking van het plan om te Singapore de S. I. op te richten. Indien ik kon, moest ik daar een drie à vier dagen blijven, en dan zou genoemde redacteur aan den Gouverneur verlof vragen om voor de S. I. propaganda te maken. Daaraan kon ik echter geen gevolg geven, als liggende buiten het doel van mijn komst te Singapore. Ook had ik nog een quaestie te regelen met de naar Mekka gaande hadjis. Toen ik te Palembang was, had broeder Mas Partaamisena, ex-president van de S. I., een onderhoud met Mr. J. van IJzeren Jr. p. a. Mr. James Snodgrass te Singapore omtrent

Teleph. 5492. Intercomm. 5492. **Vleeschhouwerij Valkenboschplein 3.** GERARD BLONK.

Moderne Exploitatie.

Levering uitsluitend prima kwaliteit.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU-ALLEN-DIE-MET-VERLOF-IN-NEDERLAND-VERTOEVEN

DEGEELUK ONDERWIS IN DUISCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH, enz.

LET-OP-HET-JUISTE-ADRES-DER-ORIGINEELE-BERLITZSCHOOL OVER-DE-WAALSCH-KERK

58° NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL. 2234

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage

Rotterdam

Parkstraat 8.

Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij. Uitrustingen voor Oost- en West-Indië. Uniformen voor Zee- en Landmacht. Rij- en Automobielkleeding. Galakleeding en Ambtsgewaden.

Amsterdam

Nijmegen

Heerengracht 422.

Graafsche weg 9.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

VOOR INDIË.

De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelplett**

en Schilderen. Onderricht bij

Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag

Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz.

RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 cent franco Indië.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

THE KING

VEILIGHEIDSVULPENHOUDER met **gouden pen**

en **schroefdop**. In elke richting te dragen **zonder lekken**.

MET VULLER EN CLIPS f 4.—

J. MEEUSSEN & ZON - Den Haag - Korte Poten 32

TOKO BOGOR,

Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472

SPECIAL ADRES voor de beste Indische Ingrediënten.

Ontvangen heerlijke Witte en Rode ROZEN SIROOP.

De mail bracht ons ook het verslag van de openbare behandeling van de begroting van Curaçao voor 1915. Er zijn zoo eenige telkens terugkerende strijdpunten tusschen het gouvernement en den Kol. raad. Thans, nu er een Inspecteur voor het onderwijs staat te worden uitgezonden, het van weinig praktisch belang achtende, ons verder in te laten met de aanvallen waaraan den gouverneur bloot stond in zake zijn onderwijspolitiek, komt het ons echter wel van nut voor nog eens de aandacht te vestigen op het verschil in standpunt ten opzichte van het door het bestuur uitgetrokken traktement van een landbouwkundige, dat wederom door den Raad is omgezet in een toelage. Deze omzetting beteekent meer dan een woord, het beteekent besteding van den noodlottigen toestand, sedert het rapport van Prof. Went, ontstaan. Regeering, Koloniaal bestuur en Koloniale raad waren het er feitelijk over eens, dat naar aanleiding van dit uitnemende rapport de landbouw een onderdeel van de Staatszorg, ook in de Kolonie moest worden. Door dat er echter, door het niet in uitzicht stellen van een vaste positie of van het beschikbaar stellen van een voldoende hoogte tijdelijke bezoldiging, nimmer de beschikking is kunnen verkregen worden over iemand die in staat is om de moeilijke betrekking van landbouwkundige op Curaçao naar behooren te vervullen, wordt er steeds van de zijde van den raad gewezen op onvoldoende resultaten en blijft de raad tegen voorgestelde credieten tot verbetering tegenstribbelen en blijft het bestuur tengevolge van onvoldoende technische voorlichting, achterwege om datgene te doen wat blijvende verbetering zoude kunnen aanbrengen.

Laten we hopen dat, vóór dat een tweede rapport van Prof. Went nodig wordt, de regeering door de uitzending van the right man on the right place, onverschillig, welken vorm aan de uitzending wordt gegeven, mits men de geschikte persoon slechts vinde, een blijvende oplossing in den goeden zin, voor deze zoo van groot belang zijnde aangelegenheid weet te vinden.

Een tweede strijdpunt is zoo menigmaal geweest het al of niet zorgen voor een behoorlijke gelegenheid aan onderhoorige eilanden om in hunne baaien te kunnen laden en lossen. Curaçao zelf is in dit opzicht door de natuur zoo schitterend bedeeld, als maar mogelijk is. De tot de kolonie behorende overige eilanden echter, als tegenstelling zou men geneigd zijn te zeggen, zijn beslist zeer misdeeld; en nu worden telkens en telkens door het bestuur zeer gerechtvaardigde en billijke pogingen aangewend tot verbetering van den toestand op de eilanden, doch of niet, of schoorvoetend worden deze pogingen in den Kol. Raad gesteund. Thans weder zijn de voorstellen, de zeer rationeele voorstellen tot afdoende verbeteringen der steigers van Bonaire en St. Eustatius bij amendement uit de begroting gelicht. Zeer zouden wij er ons over verheugen als de Regeering hier te lande alsnog, na een ernstig onderzoek tot het besluit zou kunnen komen, dat de behoorlijke gelegenheid tot laden en lossen in de baaien van Oranjestad en Kralendijk niet te onderschatten factoren zijn bij maatregelen, die genomen kunnen worden om de welvaart en den bloei der overige in zoo menig opzicht misdeelde eilanden te bevorderen.

Ten slotte is het ons uit de begrotingsdebatten gemaken, dat in den Koloniale Raad de gouverneur is aangevallen over het niet doen verhuizen van gouvernementspachters naar gronden meer verwijderd van particuliere eigendommen dan thans het geval is. Wij wenschen ons ten eenenmale te houden buiten 't geen aan den toestand van het oogenblik is voorafgegaan, maar wenschen wel te constateeren, dat het zeer te betreuren zou zijn als inderdaad door het Kol. Bestuur er toe werd overgegaan de reeds bestaande vestigingen in de nabijheid van bestaande scholen en kerken uit hun verband te rukken of met geheel onnoodige kosten, te verplaatsen.

Het heeft ons zeer getroffen, dat in den Kol. Raad een beroep is gedaan op de noodzakelijkheid voor de plantage-eigenaren om wederom te beschikken over de nabijgelegen gouvernements-terreinen om deze als weidgronden te kunnen gebruiken. Wat toch is het geval, de plantages in de districten waarvan hier sprake is, hebben zelf uitgestrekte, woest liggende gronden en beschikken over eigen terreinen, die voor weidgrond geschikt zijn te maken, in overvloed. Om echter deze terreinen aan het doel te kunnen doen beantwoorden, is het noodig te van goede afsluitingen te voorzien en er behoorlijk toezicht op te doen uit oefenen, zooals dit trouwens door de grondbesitzer overal ter wereld behoort gedaan te worden, wil hij zijn eigendom aan de door hem gewenschte bestemming doen beantwoorden. En nu is het uit den aard der zaak minder noodig om terrein-afsluitingen te onderhouden, wanneer de aangrenzende terreinen van het gouvernement ook ter beschikking van de aangrenzende plantage-eigenaren worden gesteld. Doch hiervan mag toch de bevolking, die zich geleidelijk uitspreidt en waarvoor het gouvernement wel genoodzaakt is terreinen beschikbaar te stellen op haar gronden, niet het slachtoffer zijn.

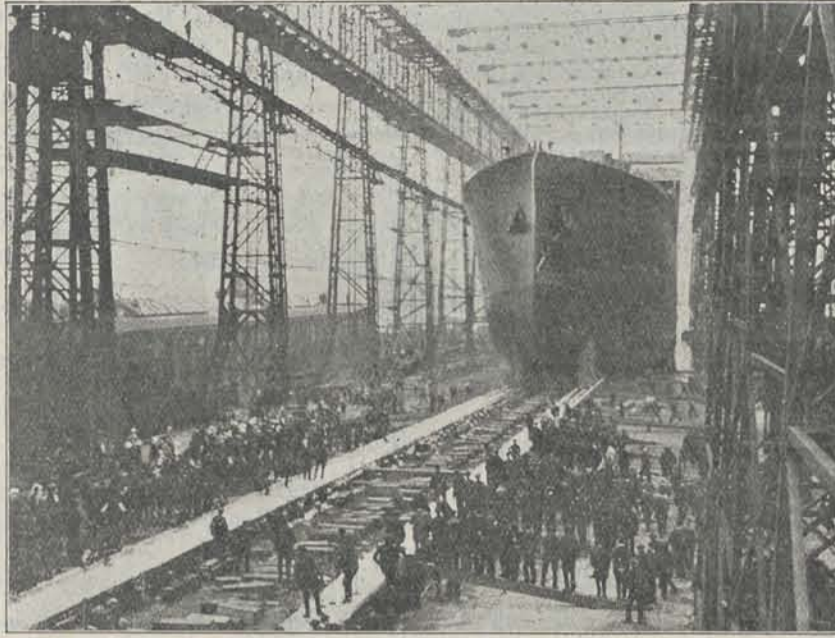
We vertrouwen dat de blijkbaar door den gouverneur ook niet gewenschte gedwongen verhuizing van een deel der gouvernements-pachters, in het belang der bevolking, dan ook door de regeering in het moederland niet gewonderd zal worden.

Teneinde in de mogelijk niet zoo geheel eenvoudige op te lossen aangelegenheid, die nu niet los van de voorafgeschiedenis er van behandeld zal kunnen worden, een voldoende regeling te verkrijgen, zouden we met alle beschiktheid durven aan te raden, van uit Nederland

streven ter verbetering, worden deze beginselen aangenomen:

10. Alle maatregelen moeten berusten op kennis van

verspreiden van goede hygiënische opvattingen, waartoe o.a. school en leger als schakel tot de bevolking worden beschouwd.

DE TEWATERLATING TE BELFAST VAN DE „STATENDAM”, DER HOLL. AMERIKA-LIJN, HET GROOTSTE NED. S. S.

het volk, zijn levensvoorwaarden, vooroordeelen, gewoonten en gebruiken, enz., zij moeten op medewerking van 't volk kunnen rekenen. 20. Zij behooren rekening te houden met de locale toestanden en opvattingen. 30. De invoering moet worden voorafgegaan door plaatsel. onderzoekingen en proefnemingen.

Als resultaten van verkregen bevindingen vinden wij omtrent malaria. 1. Toestanden en oorzaken, die malaria veroorzaken, verschillen zeer voor verschillende plaatsen, geen afdoende maatregel is aan te wijzen, die voor alle plaatsen geschikt is. 2. Kinine heeft als genees- en voorbehoedmiddel groote waarde. Onderricht in 't gebruik en de verkoop in kleine hoeveelheden wordt aangemoedigd. 3. Toediening aan schoolkinderen gedurende het ongunstige seizoen is een praktisch aan te bevelen middel. 4. De resultaten worden in Br. I. tegengewerkt door de onmogelijkheid om dwangvoorschriften toe te passen; de onwetendheid en onverschilligheid; vooroordeel; afkeer van voorbehoedmiddelen en van voortgezet gebruik ook nadat de ziekteverschijnselen ophouden. 5. 't Is niet noodig alle kweekplaatsen van muskieten op te ruimen; door de voornaamste broedplekken onschadelijk te maken wordt al een belangrijke verbetering verkregen. 6. Plaatselijk onderzoek heeft zeer nuttige waarnemingen opgeleverd. Zoo werd voor Bombay geconstateerd dat de malaria niet voortkwam uit de moerassige omgeving, maar uit de talloze putten in de woningen. Op de Andamanen werd de Ludlow-muskiet als de overbrengster aangewezen, de zwermen muskieten op de rijstvelden bleken hieraan onschuldig. 7. Voorkeur is te geven aan de maatregelen, die automatisch werken. 8. Om vijvers als broedplaatsen minder gevaarlijk te maken verdient aanbeveling de glooiingen der oevers effen te maken en van waterplanten te ontdoen; ook de bevordering van het telen van visschen, die muskieten verorberen, kan ten goede werken.

Ten opzichte van de pest geeft de resolutie niet veel nieuws. 1. Br. I. heeft betrekkelijk weinig gevallen van longenpest. 2. De pest komt er onder de ratten voor en wordt door vlooiën op den mensch overgebracht. 3. De pestbacil blijft onder gewone omstandigheden haar levenskracht niet lang behouden buiten 't lichaam van rat, ratvlooi of mensch. 4. De pest komt in seizoenen voor, die samenvallen met de talrijkheid van ratvlooiën. 5. De infectie geschiedt door overbrenging door de ratten, de menschen en hun toebehoorende goederen waarin zich besmette vlooiën bevinden. Overbrenging van graan, waarin ratten huizen, brengt ziekte soms naar groote afstanden. 6. In betrekkelijk weinig plaatsen blijft de pest stand houden buiten 't gunstige seizoen. 7. Op plaatsen, die dikwijls door pest zijn bezocht, zijn de ratten minder ontvankelijk voor infectie.

Over cholera, pokken, tuberculose, kindersterfte vindt men in 't stukje ook gegevens, die voor Ned.-Indië leering kunnen bevatten, maar onze ruimte veroorlooft niet er verder op in te gaan. Alleen stippen wij nog eenige andere punten aan.

Daar 't voor verbetering der volksgezondheid van overwegend belang is volkomen op de hoogte te zijn van geboorte- en sterfstatistiek wordt aan de provinciale bestuurs- en sterfstatistiek het volgende te overwegen. 1. Aanwijzing van geboorte en sterfte moet voor de hoofden van gezinnen verplicht worden gesteld. 2. Inschrijving hiervan moet door daartoe speciaal aan te wijzen verantwoordel. ambtenaren geschieden. 3. De ambten. zal van ten minste 10 pCt. der gevallen van geboorte en sterfte, op te geven punten nagaan. 4. Een geneesheer wordt belast met toezicht op deze admin. 5. Proeven te nemen met een volmaakt zuivere registratie, door ambtenaren tevens belast met de verpleging van zieken.

De resolutie spreekt verder over maatregelen tegen valscheiding van levensmiddelen, assaineering der gemeenten,

Zoo begint 't gekanker.

In de Latijnsche staten is 't verschijnsel telkens waar te nemen, dat iemand, na een korten tijd aan 't bestuur geweest te zijn, door benijders ten val gebracht moet worden. Wie tegenspoed, of slechts maar een tegenvaller heeft, vindt dadelijk een groep schreeuwers, die om zijn vervanging roepen, en te vaak is de regeering bereid gevonden in de wispelturigheid mee te gaan. Maar ook wie succes heeft, staat aan die aanvallen bloot. De uitslag, het verkregen resultaat wordt dan niet aangevochten, maar de middelen moeten 't dan misgelden, en daar aux grands maux les grands remèdes geldt, is over die remède; zonder veel moeite 't een en ander te zeggen, dat bij de massa pakt, en dit is in Spanje, Portugal, Italië al genoeg om iemands positie aan 't wankelen te brengen. In Frankrijk lijkt 't in dit opzicht wel wat beter te zijn geworden, maar genezen is 't land toch nog volstrekt niet van deze kwaal. En wij lezen nu geruchten, die tot aanwijzing zouden kunnen zijn, dat het gekanker nu ook tegen generaal Lyautey, den eminenten resident-generaal van Marokko, begint te werken. Een man, die met zooveel toewijding en volharding werkt, en daarbij lauweren plukt, moet geleidelijk benijders vinden, die meenen dat een ander 't wel even goed zal kunnen leveren, en die dan voor hun partij wat van den roem willen overnemen. De linksche radicalen en de socialisten vinden, zegt men, Lyautey te strijdlustig en zouden het daarheen willen leiden, dat de tegenwoordige minister van onderwijs, Augagneur, gewezen gouverneur van Madagaskar, hem in Marokko zou gaan vervangen.

Wij zouden dit een onverantwoordelijk wagen vinden. Lyautey heeft bewezen voor de bevrediging van Marokko de juiste man te zijn, zijn heengaan zou heel veel kunnen bederven, te meer wanneer 't gepaard gaat met een wijziging in de beproefde tot nu toe gevolgde politiek.

Plantenonderzoek in Afrika.

De ministeries van openbaar onderwijs en van koloniën hebben den hoogleraar aan de Hoogeschool voor pharmacie, E. Perrot, belast met een wetenschappelijk onderzoek van de planten in Midden-Kongo en Gabon. Hij gaat 15 Juli sloop en rekt in November in Frankrijk terug te zijn. Het doel is in 't bijzonder gericht op het verzamelen van belangrijke voorwerpen voor verder onderzoek in het laboratorium, en op 't vaststellen van 't nut te trekken van wilde en gecultiveerde planten.

Na een kort verblijf te Brazzaville, zal hij ongeveer een week doorbrennen bij de missie te Kisantoe, in Belgisch Kongo, waar een proeftuin is aangelegd. Daarna worden de aanplantingen van Mayombe bezocht, de streek van Koeilou-Niari aangedaan, en door Gabon naar den Hoogen Kongo getrokken, waarbij het oerbosch een ruime beurt krijgt.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Indische Reisschetsen van den heer J. T. Cremer.

De heer J. T. Cremer, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, oud-Minister van Koloniën, enz., heeft de welwillendheid gehad, aan het „Nieuws van den Dag" de reisschetsen af te staan, nog kort geleden door hem geschreven, toen hij na een verblijf van enkele maanden in Indië naar het moederland terugkeerde.

Die schetsen, onder den suggestieven titel: „Ons land van onbeperkte mogelijkheden", zijn als bijvoegsel bij het nummer van 1 Juli j.l. van genoemd blad gevoegd, in den vorm van een boekje, dat op zichzelf een geheel vormt. Het bevat meer dan de titel belooft, meer althans dan door het woord „reisschetsen" wordt uitgedrukt. Het is niet minder dan een economische studie in populair, algemeen begrijpelijken vorm geschreven door een deskundige bij uitnemendheid, die door veelzijdige betrekkingen bijzonder met Indië is vertrouwd.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONN

GROENMARKT 27

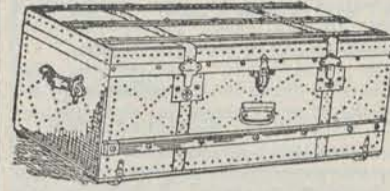
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

W. POPPINK, Telefoon No. 4485

Prins Hendrikstraat

141-143 - Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers.
Voor het bagageruim, 100 c.M.,
lang, 50 c.M. breed, 50 c.M. hoog
m. bak f 10.50. Voor de hut
100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36
c.M. hoog, met bak f 9.--. Voor
de hutten der nieuwe booten
100 c.M. lang, 50 c.M. breed
40 c.M. hoog met bak f 9.50

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

D. VAN HEIJNINGEN & ZONN,

KLEEDERMAKERS.

HOOGHE WAL 13-14. 'S-GRAVENHAGE.

2de huis van af de Kon. Stallen. Telefoon 590.

Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche
Stoffen voor Dames en Heerenkleeding naar maat.
Coupe en bewerking 1ste klasse.

H. HESSELS & ZONN,

Vos in Tuinstraat 4, Teleph. 2741.

CONFECTIE-SCHOEISEL
SPECIAAL VOOR - - - - Indische Voetentypen.

Valeriusstraat 44, Teleph. 3730.

Afdeling schoeisel op maat volgens wetenschappelijk systeem.

Meer dan 100 doktoren recomanderen ons schoeisel en
onze voetredresmiddelen.

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag.

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-examen H. B. S. 5 j. c. 6 leerlingen. — Candidaat O. I. ambtenaar, (Indoloog) 1 leerling. — Militaire Academie te Breda 2 leerlingen, (na afgelegd examen). — Instituut voor de Marine (Adelborst) 1 leerling. — Cadettenschool Alkmaar 4 leerlingen. — Middelbare Kol. Landbouwschool te Deventer 4 leerlingen. — Machinistenschool van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerling. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerling. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerlingen.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeeren van woningen.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.

Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.

80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

In hoofdzaak is het boekje gewijd aan het gewest Sumatra's Oostkust, „het land van onbeperkte mogelijkheden“. Een kaartje, zoomede een vrij groot aantal illustraties verduidelijken den tekst.

Het leven in Ned.-Indië.

Te 's-Hage (bij Blankwaardt en Schoonhoven) verscheen van de hand van den heer Th. J. A. Hilgers: „Het leven in Ned.-Indië, Maatschappelijke verhoudingen, economische toestanden, benevens tal van raadgevingen voor aspirant-Indiërs“.

Aan het Voorwoord van den heer Hilgers is het volgende ontleend.

„Oudgasten, teruggekeerd in 't Moederland, prijzen over 't algemeen Indië aan: slechts een enkele is er niet over te spreken. En tot die enkelen behoort Dr. J. H. F. Kohlbrugge. Ik herinner mij een artikel in „De Vragen des Tijds“ van dezen geleerde, waarin men de volgende woorden leest: „Toen ik vijf jaar geleden het plan vormde naar „de Oost“ te gaan, zeide een oud-Indischgast, wien ik om raad vroeg: „Ga gerust, maar bedenk, dat ge uw geheele geslacht naar Indië brengt“.

„Kwam iemand mij heden raadplegen“, zoo vervolgt Dr. K., „dan zou ik bovenstaande gezegde aanvullen met de woorden: Bedenk, dat de kans zeer groot is, dat uw geslacht er te gronde gaat“.

Deze uitspraak laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. Zij stemt geheel overeen met de meening van een oud-schoolhoofd, dat steeds beweerde: „Het vierde geslacht komt in de kampong terecht“.

De belangstellende lezer zal toegeven, dat zulke voorspellingen nu juist niet van de aangenaamste zijn voor allen, die het plan opgevat hebben in Indië hun fortuin te gaan zoeken en noch door eigen aanschouwing, noch door familie-relaties in staat zijn zelf een oordeel te vormen. En dan kan het voor hen slechts een zwakke troost zijn, dat zooveel oud-gasten Indië ten zeerste aanprijzen.

Is het te verwonderen, dat haast alle aspirant-Indiërs steeds vragen naar een beknopt werkje, dat hen onpartijdig, onbevooroordeeld, antwoord geeft op tal van vragen?

Als beheerder van het „Bureau voor Indische Onderwijs-Adviezen van het N. I. O. G.“ ontving ik in den laatsten tijd tal van brieven om inlichtingen, zoodat het plan in mij opkwam een serie artikelen, welke ik indertijd voor „Het Vaderland“ schreef, onder den titel „Indische Kiekjes en Kritiekjes“, te bewerken tot een boekje, dat den „baar“, naar ik verwacht, in de gelegenheid zal stellen iets van het Indische leven, de sociale- en economische toestanden te leeren kennen, en waarin tevens de noodige aandacht wordt gewijd aan de enorme ontwikkeling van Insulinde en als gevolg daarvan de diepgrijpende veranderingen op elk gebied“.

De schrijver verdeelt zijn stof in een 17-tal hoofdstukken, als: Aspirant-Indiërs. Voorheen en thans. De vrouw in de Indische maatschappij. De Indische huisvrouw. Up and downs. Sinjo en Nonna. Over opvoeding. Het intellectuele leven. Onze huizen. Onze bedienden. Indische kampongs. De veiligheid. De hygiëne. Het materiele leven. Hotels en pensions. De Indische pers. Raadgevingen.

Sarekat Islam.

In Heft 2—3 van Band V van „Der Islam, Zeitschrift für Geschichte und Kultur des Islamischen Orients“, geeft Dr. Th. W. Juynboll een kort overzicht van „Die „Sarekat-Islam“-Beweging auf Java“.

Rijstcultuur op Java.

De bekende schrijfster Mevr. K. M. C. Kooy van Zeggen, geeft in het 4 Juli-Nr. van „Buiten“ een mooi geïllustreerd artikel over de rijstcultuur op Java.

De schrijfster vertelt haar lezers van de eenwoude, vrij primitieve wijze, waarop de Inlander op Java zijn hoofdvoedsel verbouwt, om te besluiten:

„De regering heeft veel moeite gedaan den inlander nieuwe methodes te leeren tot bebouwen van zijn land en de inlander neemt al de raadgevingen (zelfs een boekje dat heet „de vriend van den landman“, dat in series verscheen), met een vriendelijk lachje aan, maar gaat verder zijn eigen gang. Wel zijn er eenige goede uitkomsten verkregen met het aanleggen van proefvelden, maar over het geheel moet hij niets van nieuwigheden hebben. Pat Simin en Boa Sia danken hun goede oogst dan ook niet uitsluitend aan de gunstige weersgesteldheid, aan de oplettendheid van kleinen Din, die de vogels verjoeg, maar bovenal aan de welwillendheid van de Godin Sri, echtgenote van Wishnoe, uit wier graf de lichtstralende plant schoot, die alleen in water leven kan en paddi genoemd werd. Aan haar heeft Pat Simin zijn reukoffen gebracht voor hij het veld omspitte, voor er gerooit en geoogst werd, voor haar bond hij bloemen aan zijn kleine rijstschuur. Zonder de gunst van Dewi-Sri had zijn veld geen volle aren gegeven, al had hij ook nog zoo zijn best gedaan! Waarom zou hij dan de nieuwe werkwijze van den blanken man overnemen? „Apa boleh boeat?“ „Wat doet het er toe?“ Misschien doet de zoon van kleinen Din het eenmaal. Misschien werkt die met andere ploegen en eggen en andere bibit, maar nooit, nooit zal hij iets kunnen volbrengen, zonder de hulp van de gezegende Dewi Sri!

„Zoo denk en zoo doe ik“, zegt Pat Simin en laat zijn pisangblad nog eens met rijst vullen, voor hij het dierbare strootje opsteekt, waarbij de gedachten zoo ver wegdrijven naar landen van een dolce far niente, alleen gekend door hem en zijn landgenooten“.

Koloniaal Tijdschrift.

Het Juli-nummer heeft den volgende inhoud: Meisjesonderwijs, coëducatie en meisjesscholen voor de Inlandsche bevolking in Ned.-Indië, door C. Lekkerkerker. — De bestuurs-decentralisatie in Nederlandsch-Indië, door M. B. van der Jagt (Slot). — Verscheidenheden, door H. D. (H. M. de Koningin en het B. B. — Een Nieuwzeelander over het B. B. — De ware zuinigheid. — Art. 10 van het Pensioenreglement). — Inzake pestbestrijding. — Kroniek, door Tertius (Gouvernements-werving. — De erfpachtordonnantie voor de B. B. — De Bestuursreorganisatie. — Het Socialisme officieel in Indië). — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeem en Ch. P. J. Blok. — Vreemde Koloniën, door H. D. — Aanteekeningen betreffende de begroting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1914.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

De vierde afl. van deel 69 van de Bijdragen opent met een uitvoerige studie van den heer C. J. Westenberg over adatrechtspraak en adatrechtspleging der Karo-Bataks (Inhoud: 1. Inleiding. 2. Het anakeroe-seniashap. 3. Verdeeling van rechtsmacht. 4. Minnelijke schikking. 5. Het aanhangig maken van gedingen. Voorloopig onderzoek. 6. De behandeling van zaken der terechtzitting. 7. Het vonnis. 8. De tenuitvoerlegging van het vonnis. 9. Bijzondere bepalingen omtrent hooger beroep. 10. Conclusies. Aanhangsel: De moesoh-bergugi).

Prof. Dr. H. Kern geeft het slot van den tekst van het oud-Javaansche gedicht Nagarakrtagama.

Pr. A. Bolsius S. J. publiceert eenige aanteekeningen bij de Minahassische Pandagian-legende.

Een studie van Dr. Blink over Indië.

De 6e aflevering van het Tijdschrift voor Economische Geographie is geheel gevuld met het eerste gedeelte eener economische beschrijving van Nederlandsch-Indië, welke in de volgende aflevering wordt voortgezet. Het is de bedoeling van den schrijver, Dr. H. Blink, een vrij volledig beeld te geven van het levenskrachtige Indië, zooals het is op economisch gebied, zooals het zich voortbeweegt, met aanduiding van de factoren, die op de ontwikkeling werkten in den laatsten tijd. Dit gedeelte zijner studie bevat: a. Inleiding. b. Het geographisch milieu. c. De bewoners. d. Geschiedenis van Indië als productie- en handelsland. e. Ned.-Indië als landbouw-gebied. f. Cultures, producten en handel in landbouwproducten.

Het leerzame artikel bevat een kaartje (Ned.-Indië vergeleken met Europa) en een aantal illustraties.

De Indiër.

No. 38 opent met een artikel over het dagblad „De Expres“, hetwelk ultimo Juli is opgeheven. De schr. vraagt aan het slot aan de heeren Idenburg en Pleyte, „die het zoo goed met elkander vinden kunnen“:

„Is, nu de „Expres“ wordt opgeheven, de tijd nog niet daar om het interneeringsbesluit van Douwes Dekker op te heffen, die toch uitgewezen werd om hem „de dagelijkse leiding der Expres“ onmogelijk te maken?“

Onder meer vinden we in dit Nr. dan nog een artikel onder het opschrift „Barbaarsch Nederland“, geschreven door „Indiër“, die op een wandeling, door Scheveningers werd uitgemaakt voor „neger, moriaan, indiaan, zwarte mop“ enz., hetgeen hem aanleiding geeft te spreken van het „geestesarme, over het paard getilde, en toch zoo onbeduidende Holland“.

De Indische Mercur.

Belangrijkste inhoud van No. 27: Het belang van onze nijverheid bij Nederlandsch Indië, door D. H. de Vries. — Inversiepolarisatie voor de fabriekscontrole, door H. van Nouhuys. — Mededeeling No. VI van het Proefstation voor Vorstenlandsche tabak, door P. Hondius Jz. — Rubber, door Dr. A. H. Berkhout. — Kapok malaise. — Kultuurberichten (De Pamanoekean- en Tjasselanden. — De thee- en koffie-plant op Sumatra, enz.). — Kleine mededeelingen (Ramp te Benkoelen. — Een statistisch bureau, enz.). — Verkeerswezen. — Financieele berichten en Verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

In verband met Indië bevat No. 3: H. van der Spiegel (zendeling), door J. K. (met portret). — Oost-Indische aanteekeningen (vervolg), door Gabriël. — Onze mopperende Indo's, door E. O. H. — Praatjes over paarden en koeien (vervolg), door Horse. — De Britsch-Indische tentoonstelling te Medan (met ill.). — Indische penkrassen, door Ofoei (vervolg).

Teysmannia.

Behalve een groot aantal korte berichtjes in de rubriek: Sprokkelingen op landbouwgebied, bevat No. 4 van den loopenden jaargang van „Teysmannia“ een opstel van Dr. F. C. van Faber over het Treub-laboratorium, één van J. C. Hartjens, getiteld „Een en ander over de nieuwe methoden van zuivering en sterilisatie van drinkwater, zoomede het vervolg van C. A. Backer's beschouwingen over Javaansche voedergrassen“.

Anthropos.

In de 1e afl. van band IX van het zeer belangrijke tijdschrift „Anthropos“ vinden we een tweetal opstellen over bewoners van Britsch Nieuw-Guinea, n.l.: Mythes et Légendes des Kuni, par P. V. M. Egidi, en: Cat's cradles of the Kiwai Papuans, by G. Landtman.

Verder kritiseert de heer A. Lafeber te 's-Gravenhage uitvoerig het onlangs verschenen geschrift van Dr. G. Friederici: Untersuchungen über eine melanische Wanderstrasse. De heer L. heeft klaarblijkelijk van tal van Indonesische talen studie gemaakt, zijn critiek geeft daarvan de meest doorslaande bewijzen.

Dezelfde heer Lafeber wijdt verder eene korte bespreking aan de kort geleden verschenen slotafleveringen van het werk der heeren Rouffaer en Juynboll over de batikunst in Ned.-Indië, en is verre van malsch in zijn critiek op het taalkundige gedeelte van dat werk, dat volgens hem „in ganzen genomen einen sehr dilettantischen Eindruck macht!“

De heer L. maakte ons er op attent, dat in die laatste critiek buiten zijn schuld eenige zeer hinderlijke drukfouten voorkomen, die in een volgende aflevering van „Anthropos“ door de redactie zullen verbeterd worden.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder: Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingenbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Han-

G. J. EENINK.
In- en Verkoop van Antieke Meubelen.
Specialiteit in het vervaardigen van
IMITATIE-Antieke Meubelen.
Fabriek: **DEN HAAG 5 Heerenstraat 5.** Magazijn:
Huigenspark 16. MEUBELMAKERIJ.

A. SCHARENBERG,
Hofleverancier. Tel. Interc. 2443.
Specialiteit
Tafel-Serviezen
Zuiver Nikkel, Alpacca, Alpacca Zilver
(wit metaal verzilverd) en Artistiek Tin
als: SOEPTERRINES, GROENTESCHALEN, SAUS-
KOMMEN, VLEESCH- en VISCHSCHOTELS, enz.
Zeer grote verscheidenheid.
15 Hoogstraat 15 - Den Haag.
Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
Het beste systeem en de beste kwaliteit.

A. J. LINNEWEEVER,
Westeinde 32a - 's-Gravenhage.
Orthopaedisch Schoenmaker
KURKVERHOOGINGEN
OP VERSCHILLENDE MANIEREN.
Laarzen met baleinen, Laarzen met steunwerk, Beugel-
laarzen, enz. enz.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER
Verlangt Gij heerlijk croquant Brood, vraagt dan ons
FRANSCH BROOD
WEENER BROOD

Toko Betawie,
(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)
Koningin Emmakade 55. DEN HAAG.
Voornaamste en beste adres voor alle
Ingrediënten voor de Rijsttafel.
Specialiteit in Samballans en Indische Siropen.
OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

Beschikbaar.

Koninklijke
Brood- en Beschuitfabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 - DEN HAAG.
Lunchroom.
Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.
Roggebrood in blik voor Export.

delsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures. enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal der Vereeniging, Heulstraat 17, zullen voortaan de nieuwste uitgaven van het Koloniaal Instituut ter lezing liggen.

Al de uitgaven van dat Instituut, waarvan een volledige prijslijst in de leeszaal aanwezig is, kunnen ook bij den Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging "Oosten West" gekocht of aangevraagd worden.

In de leeszaal der Vereeniging, Heulstraat 17, liggen ter lezing:

Encyclopaedie van Nederl. West-Indië, onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en Joh. F. Snelman, Afl. I, II en III.

Overzicht van het onderzoek naar de mindere welvaart der Inlandsche bevolking op Java en Madoera:

- Economie van de desa (slotbeschouwingen);
- Niet-inlandsche handel en nijverheid (slotbeschouwingen).

Van het Informatie-bureau:

Herhaalde oproeping van artsen voor de pestbestrijding in Ned.-Indië.

In het belang van de bestrijding der pest op Java worden spoedig gevraagd een aantal jonge artsen. Ook vrouwelijke geneeskundigen komen in aanmerking. De uitgezonden artsen worden op het pestterrein werkzaam gesteld.

De verbintenis zal moeten worden aangegaan voor één jaar, op eene bezoldiging van f400 (vierhonderd gulden) 's maands.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

- overtocht naar Nederlandsch-Indië en binnen één jaar na beëindiging van de verbintenis, terug voor Gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse;
- eene vergoeding voor uitrustingskosten van f1500 (een duizend vijfhonderd gulden);
- eene voorloopige bezoldiging van f250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat jaar te lande het activiteitsstraktement ingaat. Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is bleken van fysieke geschiktheid;
- desgewenscht eene premie tot een bedrag van ten hoogste f1000 voor het sluiten van eene verzekering op het leven.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich onverwijld aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van de vereischte stukken.

Ambt. Bureau Gouvernements-accountant.

Voor den Indischen dienst wordt ter plaatsing als ambtenaar bij het bureau van den gouvernements-accountant te Batavia gevraagd een persoon, die den leeftijd van 23 jaar nog niet heeft overschreden, in het bezit is van een diploma H. B. S. met vijfjarigen cursus en van een diploma boekhouden, en tevens praktische ervaring in het boekhouden bij industriële ondernemingen heeft opgedaan.

Aan de uitzending is verbonden:

- eene vergoeding voor uitrustingskosten ad f1000 (een duizend gulden);
- overtocht als gouvernementspassagier der tweede klasse, en quo ook voor het wettig gezin, dan wel der eerste klasse indien de te benoemen persoon in het bezit is van een diploma M. O.;
- eene voorloopige bezoldiging van f150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de activiteitsbezoldiging, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

De bezoldiging bedraagt f250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, met één tweemaalverhoogde verhooging van f50 (vijftig gulden) 's maands en twee driejaarlijkse verhoogingen van f100 (eenhonderd gulden) 's maands elk, zoodat worden bereikt een maximum traktement van f500 (vijfhonderd gulden) 's maands.

Zij die zich in de genoemde betrekking aan 'slands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich op een op zegel geschreven request, tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van de vereischte stukken.

Uitzending van politieambtenaren voor de betrekking van commissaris van politie der 2de klasse in Ned.-Indië.

Voor de aanvulling van het korps commissarissen van politie bij de algemeene politie in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van eenige politieambtenaren.

De uit te zenden personen worden in Indië belast met de waarneming der betrekking van commissaris van politie der 2de klasse op de daaraan verbonden minimum bezoldiging en wettige voordeelen, en met het vooruitzicht om bij afwezigheid van de betrekking te worden benoemd.

Aan de betrekking is verbonden:

- eene bezoldiging van f250 's maands, opklimmende met driejaarlijkse verhoogingen van f50 's maands, tot een maximum van f400 's maands;
- eene vergoeding voor huishuur van f100 's maands;
- eene vergoeding voor transportkosten van f25 's maands.

Na de benoeming in vasten dienst zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, enz.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar drie maal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden. Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentediens worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één procent van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). De dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

De betrekkingen bij de algemeene politie boven den rang van commissaris der 2de klasse zijn die van commissaris der 1ste klasse, adj.-hoofdcommissaris en hoofdcommissaris, aan welke onderscheidenlijk verbonden zijn maandelijksche bezoldigingen van f400—f550, f550—f600 en f600—f750, terwijl de vergoedingen voor huishuur respectievelijk bedragen, f100, f100 en f150 's maands en die voor transportkosten f30, f40 en f50 's maands.

Uitzending van politieambtenaren voor een hooger rang dan die van commissaris van politie der 2de klasse heeft niet plaats.

Aan de uitzending is verbonden:

- overtocht naar Nederlandsch-Indië voor gouvernementsrekening, eventueel ook voor het wettig gezin, als passagier der 2de klasse;
- eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ad f1000;
- eene voorloopige bezoldiging van f150 's maands, ingaande met den dag van inscheeping en voortdurende tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

d. in geval van ontheffing van de waarneming der betrekking binnen één jaar of wanneer na één jaar dienst geen definitieve benoeming mocht volgen, mits de ontheffing niet medebrengt de verplichting om gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven onder a, welk recht echter slechts gedurende één jaar, nadat ontheffing van de waarneming der betrekking is verleend, zal bestaan.

Politieambtenaren uit Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage genieten de voorkeur. Zij die buiten genoemde steden woonachtig zijn, moeten, om in aanmerking te kunnen komen, voldoende politieprijakt hebben en in het bezit zijn van het diploma van aspirant-inspecteur van politie, uitgereikt door den Bond van inspecteurs van gemeentelijke politie.

De politieambtenaren die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 Augustus a.s., bij gezegeld verzoekschrift, aanmelden bij het Departement van Koloniën, met overlegging van:

- zoo mogelijk getuigschriften en het diploma;
- een nittreksel uit hunne geboorte-akte;
- een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;
- eene opgave of zij gehuwd of ongehuwd zijn, e.g. met het aantal en den leeftijd hunner kinderen

(Nederl. Staatscourant van 23 Juni 1914 No. 144).

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 12 Juni 1914, No. 47. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan de onderwijzers J. W. Spekenbrink en J. G. van Eck, 8 m. aan den leeraar C. Kerdel, 9 m. aan Mr. C. R. A. Eijvogel, 9 m. aan den onderwijzer W. M. Ridderhof, 1 jaar aan den onderwijzer J. Timmerman, 1 jaar aan den hoofdcommissie J. Brookman, 1 jaar aan de leerares Mej. A. J. A. van Wolzogen Kühn, 1 jaar aan den ambtenaar J. H. Muller, 3 m. aan Dr. E. Moresco, 1 jaar aan den ambtenaar N. H. Monerie.

Ontslagen: op verzoek de leerling-opziener W. G. Meijer, de opziener W. T. van der Vlist, de stationscommissie Ch. F. Engels, de werktuigkundige W. P. C. F. Fraeyhoven.

Benoemd: tot ambtenaar voor Chinese zaken J. Snellen van Vollenhoven, tot len substituut-griffier te Batavia Mr. E. Willink, en Mr. G. Vonk, tot leeraar te Semarang C. Hartogh, tot ass.-res. der Zuidkust van Borneo G. Oostenbroek, van Timor C. J. van Kempen, van Makassar P. van Tubergen, van Salatiga J. W. Verberne, van Bangil S. Bédier de Bairie, van Lamongan F. H. G. J. van Leeuwen.

Gesteld: ter beschikking van den Directeur van Landbouw, enz. met den titel en rang van ass.-resident de controleur J. E. Jasper.

Benoemd: tot controleur in de res. Besoeki F. Th. J. Weiffenbach, tot onderwijzeres te Menado Mej. A. M. C. Thonus, te Toeloeng-Agoeng Mej. H. H. Kamma, te Magelang mej. A. A. J. M. Benedic.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den onderluitenant A. J. van der Leer.

Ontslagen: op verzoek eervol den len luit. der art. G. Duyts, de off. van gezondh. M. Kievit, de majoor der inf. V. J. van Marle, de 1e luit. der inf. A. E. E. van Aarem.

Bevorderd: tot militair-paardenarts 1e kl. J. van Dulm.

Uit de Javasche Courant van 16 Juni 1914, No. 48.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den ingenieur M. A. van Oort, 11 m. aan den ambtenaar E. A. Th. Haase, 8 m. aan den houtvester S. Ritsema van Eck, 8 m. aan den administrateur W. H. van Vassen, 1 jaar aan den boommeester K. A. van Zanten, 1 jaar aan den directeur H. B. S. te Semarang Z. Stokvis.

Ontslagen: op verzoek eervol de adjunct-landmeter P. H. von Barnau Sijthoff, de onderwijzer C. van Oeffelen, de verpleegster Mej. P. Rademaker, de onderwijzers Mej. M. A. Scholte, de posthouder W. J. Siegers.

Benoemd: tot aspirant-ingenieur W. C. Beekman, tot adjunct-boekhouder W. J. Westerkamp, tot onderwijzer te Soerabaja Th. A. Sturm en W. L. de Wit, tot hoofdcommissie I. van Zanten.

Werkzaam gesteld: bij de pestbestrijding A. van Schelven, H. C. J. M. van Dijk, F. J. Hilterman en Mej. Dr. A. C. Boeye.

Benoemd: tot onderwijzer te Welari A. J. J. van Dorpel, tot onderopzichter B. O. W., A. Brunet de Rochebrune.

Militair Departement.

Overgeplaatst: bij de generalen staf de kapitein K. L. Rozendaal, bij het wapen der artillerie de majoor van den generalen staf J. C. Pabst.

Geplaatst: bij het 13e bat. als bat.-adjutant de 1e luit. H. L. le Maire, bij het 18e de 1e luit. G. V. Lettinga, bij het 14e de id. L. J. Dufour, bij het 11e de kapitein G. van Enst, te Atjeh de 1e luit. G. J. A. van Eck.

Overgeplaatst: bij het 7e bat. de kapitein L. H. Plnim Mentz, naar Soerabaja de id. G. W. Caudri, bij het 9e bat. de id. D. Roelofsma, bij het 11e de 1e luit. D. D. de Jongh, bij het garnizoens-bat. van Palembang en Djambi de 1e luit. G. Bakker.

Verleend: een jaar verlof aan den len machinist bij de gouv. marine D. Kuitert.

Elastieken Kousen,

beslist 1e kwaliteit, per paar f4.—, boven No. 8 f5.— per paar. Breukbanden enkel f1.65, dubbel f2.50. Koortsthermometers met controleerbewijs f0.60. Hospitaaldoek 1e kw. f1.30 per M., Thermogène Watten 40 en 65 cts. Damesbinden per pak 40 cts, per 6 pakken f2.10. Ondersteken en Windkussens in huur verkrijgbaar à f1.— per maand. DE GEDÉ, Witte de Withstraat 20 en Badhuisstraat 134, Scheveningen.

Marque Déposée „AU-CONDOR”

LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

Exportation Importation

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

C. J. DE GILDE,

PHOTOGRAAF.

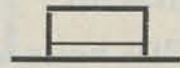
ZOUTMANSTRAAT 47. DEN HAAG.

Specialiteit voor het maken van
Binnen- en Buitenopnamen.

Bekroond op de 4de Tentoonstelling te Ivry-sur-Seine met de Gouden Medaille, 28 Maart 1914.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35 : : 'S-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902

Telef. H 7857 J. B. HEIJDEMAN, Telef. H 7857

CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal adres voor INDISCHE SPEKKOEK.

HUPFELD'S FILIAAL

Directie:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL

is gevestigd:

's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
Kneuterdijk-Heulstraat, Stadhouderskade 19,
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

Venduhuis „Die Haghe”

Scheveningsche Veer 21 DEN HAAG.

Alle dagen gelegenheid tot inbrengen van goederen.

Veilingsconditie: Men betaalt 4 pCt. van de ten verkoop ingezonden goederen.

DE DIRECTIE.

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrice of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100,	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	{	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{	Javaansch.
		{	Maleisch.
		{	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
		{	Madoereesch.
		{	Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht,	{	Soendaneesch.
		{	Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

HOOGENSTRAATEN's
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN's
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN's
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

P. DICKHOFF.

Kunsthandel - Spiegel- en Lijstenfabriek
ENCADREMENTEN.

Speciale bewerking voor de tropen.

86a PIET HEINSTRAT 86a.

Telefoon 5676.

DEN HAAG.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAI

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

Sigaren Ex- en Import Maatschappij
v/h L. LANGE.

Leverancier van Z. K. H. Prins

Hendrik der Nederlanden.

Hertog van Mecklenburg, enz.

Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage.

SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHT BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Theelichten

in dozen van 12 stuks, 25 cts per doos.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage, Scheveningen, Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Bankastr. Theresiastr. 87. Fred. Hendrikl. 70. Willemstraat 9.
Tel. 226. Tel. 444. Tel. 306. Tel. 49.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâchissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
Indische SPEKKOEK à f 1.20.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”

LAAN v. MEERDERVOORT 187

Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenheid van
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding ver-
zekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALL.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Versending van allerlei Schotels en
Gebakken met verhooging van bezorgloon.

TE KOOP

Mah. Salonameubl., donker eik. Eetkamer,
verschillende eiken Slaapkamers met
at-Jumeaux, ook enkele met 2-persoons
bedikanten, keurige Buffetten met Fau-
teuils en Stoelen, antieke Meubelen, als
Bureaux, Stoelen, Kasten enz. Queen
Anne Meubelen met glazen bukkast,
installen Kronen, 2 groote Kronen, 2
groote Deventer Medaillon Tapijten,
X 7, per stuk f 125.—; zwarte Pianino
(Blutner) f 200.—; 1 groote 3-deurige
spiegelkast, voor linnen en garderobe,
reist gekost f 900.—, thans slechts
f 250.—; eenige (prima) Brandkasten
o. Millner, Lips, verschillende eiken
mah. Bureaux en Bureaux-Cylinder,
boekenkasten, Boekenrek, geschilderde
eiken Kasten voor boeken, leeren
stoelen en Fateuils. Te zien: 7679

Toussaintkade 18

A. KOGELS & ZON

Prinsestraat 52-56. - Tel. 2825.

ALLEEN VERKOOP

Lincoln- Hanan Shoes.

Linnen Wandel-
en Strand-
schoenen, voor
Heeren, Dames
en Kinderen.

De Nieuwe Haarlemsche Courant

is voor Haarlem en
Omstreken het aan-
gewezen Dagblad voor
advertentiën.

- Vraagt proefexemplaar. -

VAN SEVENTER & PALUDANUS

: Kleermakers :

DEN HAAG. Telefoon 4214. HEERENGRACHT 38.

Prima Stoffen, Elegante Coupe, Solide Fournituren

Uitsluitend Engelsche en Fransche Stoffen.

STALEN OP AANVRAAG.

Aanbevelend, VAN SEVENTER & PALUDANUS.

HET BLOUSEN-HUIS,

PH. BIEMAN.

Hoogstraat 21.

DEN HAAG.

Telefoon 7293.

BLOUSES.

PEIGNOIRS

COSTUUMROKKEN

JAPONNEN

in alle genres. Extra groote maten.

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN 15

DEN HAAG.

TELEFOON 2167.

Horloger - Opticien.

Opruiming

van Katoen, Zijde, Kimono's enz.
met 25 pCt. korting.

v. VEEN's Theehandel

PLAATS 33.

NASFA (Gravenzegen),

het door de **AMSTERDAMSCHER SUPERFOSFAATFABRIEK-AMSTERDAM**
in den handel gebrachte middel tegen den

AMERIKAANSCHEN KRUISBESSENMEELDAUW,

wordt met schitterend succes toegepast.

VRAAGT DE ATTESTEN!

NASFA is verkrijgbaar in proefbusjes van 1/12 Liter en in verzegelde bussen
van 2 Liter, 10 Liter en 20 Liter, resp. tegen f 0.25, f 4.—, f 17.50 en
f 33.— per bus. 7683

AGENTEN VOOR HET WESTLAND: De Heer T. VAN DE BEUKEL te Monster.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Opruiming van

**KINDERHOEDEN
ZOMER-KINDERJURKEN**

tegen veel verminderde prijzen.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.

Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN“, Heulstraat 19.

Kliniek voor Voetlijders.

Pijnloze behandeling dagelijks van 1—3 uur, Dinsdag, Donderdag, en Zaterdag van 6—8 uur; voor en na dien tijd aan huis te ontbieden. Consult f1.—, Ziekentfondsleden 50 ct. Franklinstraat 144, lijn 3, 5, 7, 10 en 12. Telefoon 7913. **M. GUGENHEIM**, opv. van H. B. Perel, Hofpedicure Manicure. Op verzoek behandeling door een dame.

Massage door gediplomeerd Masseur.

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Ver'tables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés

*Compagnie
Lyonnaise*

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGHE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van
Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10—5,
Zondags van 2—5 uur.

Vrije Toegang.

VOOR

Gemeub. Woningen

wende men zich tot de

N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,

Korte Voorhout 12a - Tel. 811.

ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.

Noordeinde 182-184 - Den Haag.

TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

**BADEN,
GEIJSERS.**